

Силабус курсу
Методологічні парадигми літературознавства

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 035 Філологія
Освітньо-наукова програма «Філологія»
Рік підготовки – 1, семестр – 2
Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна
Кількість кредитів – 5
Дні занять: за розкладом, ауд. 87
Консультації: за розкладом, ауд. 87
Мова викладання: українська

Керівник курсу

доктор філологічних наук, професор Лановик Мар'яна Богданівна

Контактна інформація: m-z@ukr.net

Опис дисципліни

Для формування та розвитку компетентного філолога-літературознавця надважливим завданням постає володіння новітніми методологіями, що є базовими і для написання наукової роботи, і для викладання філологічних дисциплін.

Мета дисципліни «Методологічні парадигми літературознавства» – оволодіти основними методами сучасної літературознавчої науки:

- розвинути здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей;
- сформувати здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;
- засвоєння основних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- розвинути здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів;
- сформувати здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів;
- вдосконалити здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».

Предмет навчальної дисципліни – літературознавчі парадигми та методи вивчення літератури у межах кожної із них.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	практичні	самостійна робота			

2	2	10	Тема 1. Формування літературознавчих поглядів у різні історичні епохи	Володіти літературознавчими теоріями історичних епох: античності, середньовіччя, Відродження, класицизму, романтизму. Уміти аналізувати роль цих знань у становленні та розвитку літературознавчої науки. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.	Питання для обговорення, презентації, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі.
4	2	12	Тема 2. Формування наукового літературознавчого простору в XIX столітті	Освоїти філософсько-естетичні засади епохи романтизму, зокрема європейські мовознавчі теорії та їхній вплив на філологічні науки. Уміти аналізувати західноєвропейські джерела виникнення психолінгвістичного підходу в літературознавстві та його розвиток на українському ґрунті. Осмислювати і використовувати теорії основних літературознавчих шкіл XIX століття.	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, текстів, теоретичні моделі.
6	4	14	Тема 3. Проблеми інтерпретації: між герменевтикою та рецептивною критикою	Набути знання про розвиток герменевтичної думки, герменевтичний феномен розуміння, теорію діалогізму, рецептивну естетику та феноменологію. Осмислювати літературу як простір діалогу: від індивідуального спілкування до міжнаціональної комунікації. Використовувати набуті знання у процесі інтерпретації текстів.	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, текстів.
4	2	12	Тема 4. Психоаналіз та гендерні студії в літературознавстві	Набути знання про психоаналітичний дискурс новітнього літературознавства. Освоїти моделі психоаналізу та їхній вплив на літературознавство. Ознайомитися з феміністичними тенденціями	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, текстів.

				та гендерними питаннями в науці про літературу. Вміти аналізувати жанрові матриці «чоловічої» та «жіночої» літератури.	
6	4	14	Тема 5. Культурно-історична парадигма новітнього літературознавства	Сформуувати розуміння культури і мови як чинників організації художнього світу у просторі тексту. Володіти категоріями національної та колективної пам'яті. Опанувати основні концепції міфопоетики та архетипного мислення, з'ясувати проблеми мультикультуралізму та постколоніалізму у просторі літератури. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, текстів.
2	2	8	Тема 6. Формально-структуральні підходи в літературознавстві	Осмыслити роль концепцій формалістів у розвитку літературознавства. Здійснювати критичний аналіз теорій формалізму, структуралізму, марксистських підходів. Володіти поняттями «знак» і «код» в літературознавчій семіотиці. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, текстів.
4	2	14	Тема 7. Вихід літературознавства за межі структуралізму	Знати особливості літературознавчих моделей постструктуралізму, проблеми деконструкції, дискурсивних практик та інтертекстуальності. Поглибити знання стосовно феномена інтермедіальності	Питання для обговорення, презентації, есе, аналіз програмних праць, текстів.

				та його ролі в наукових пошуках попередніх епох. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.	
2	2	16	Тема 8. Ірраціональні пошуки в сучасному літературознавстві	З'ясувати можливості інтуїтивного підходу в літературознавстві. Володіти поняттями «іконічність» і «трансляція художніх образів». Оволодіти літературознавчими стратегіями у дискурсі іронічності; знати особливості метафорології в її поетикальній проекції.	
30	20	100	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей
ЗК 3	Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 3	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.
ФК 4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.
ФК 8	Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».
	Програмні результати навчання
ПРН 1	На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.
ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.
ПРН 4	Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.
ПРН 12	Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

Літературні джерела

Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М.Зубрицької. Вид. 2-е, доповнене. Львів: Літопис, 2002. 832 с.

Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. / пер. з англ. О.Погинайко; Наук. ред. Р.Семків. Київ: Смолоскип, 2008. 360 с.

Безпечний І. Теорія літератури. Київ: Смолоскип, 2009. 388 с.

Бовсунівська Т.В. Основи теорії літературних жанрів. Київ: Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». 519 с.

Западное литературоведение XX века. Энциклопедия. Москва: INTRADA, 2004. 560 с.

Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен. Львів: Літопис, 2004. 352 с.

Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора; пер. з англ. В.Шовкун; наук. ред. О.Шевченко. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.

Ковалів Ю.І. Літературна герменевтика: Монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 240 с.

Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред.: Волков А., Бойченко О., Зварич І. та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.

Література. Теорія. Методологія / пер. з польської С.Яковенка; упор. і наук. ред. Д.Уліцької. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 543 с.

Літературознавча енциклопедія: У 2-х т. / автор-укладач Ковалів Ю. І. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.

Літературознавчий словник-довідник / за ред. Гром'яка Р. Т., Коваліва Ю. І., Теремка В. І. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.

Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 347 с.

Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина XX – початок XXI ст. / упоряд. Б.Бакули; за заг. ред. В.Моренця; пер. з польськ. С. Яковенка. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 531 с.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.

- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).

- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	10
Тема 2	10
Тема 3	10
Тема 4	10

Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
Тема 8	10
Презентація	20

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	зараховано
C	75-84	зараховано
D	65-74	зараховано
E	60-64	зараховано
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

До силябусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.